

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ชลนิตา หารจิต^{1*} วันเพ็ญ นันทะศรี² สมเกียรติ พลละจิตต์³

Received : March 2, 2019

Revised : May 15, 2019

Accepted : August 1, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องและเหมาะสมหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มเป้าหมายคือผู้เชี่ยวชาญคุณภาพจำนวน 5 คน สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบเครื่องมือ ได้แก่ ดัชนีความสอดคล้องค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า 1. หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มี 5 องค์ประกอบหลัก คือ 1) หลักการและเหตุผล 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) เนื้อหาของหลักสูตร 4) กิจกรรมการฝึกอบรม 5) การวัดผลและประเมินผล และ องค์ประกอบของภาวะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำและการเสริมสร้างภาวะผู้นำ 2) ศิลปะการสื่อสาร 3) การพัฒนาทีมงานให้มีประสิทธิภาพ 2. ผลการตรวจสอบความสมของหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม , ภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัตกรรมการบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จังหวัดสกลนคร e-mail: Chonnida2557@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาวัตกรรมการบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จังหวัดสกลนคร e-mail: Wanphen2516@windowslive.com

³ อาจารย์ สาขาวิชาวัตกรรมการบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จังหวัดสกลนคร e-mail: somkiatpalajit2501@gmail.com

*ผู้รับผิดชอบ e-mail: Chonnida2557@gmail.com

A DEVELOPMENT OF TRAINING COURSES TO ENHANCE LEADERSHIP OF TEACHERS IN LEARNING MANAGEMENT FOR SCHOOLS UNDER SAKON NAKHON PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 3

Chonnida Harnchit ^{1*} Wanphen Nanthasri ² Somkiat Palajit ³

Abstract

The purposes of this study were to develop and verify the appropriateness of the development of training courses to enhance leadership of teachers in learning management for schools under Sakon Nakhon Primary Education Service Area Office 3. The study was divided into 2 phases. The study Related theories and research was carried out in the first phase, and performance examination of training courses to strengthen teacher leadership In learning management in the second phase. Sample group consisted of 5 experts. Statics used in tool quality verification were IOC, percentage, Standard Deviation (S.D.).

The study yielded the following results : 1. The development of training courses to enhance leadership of teachers in learning management for schools under Sakon Nakhon Primary Education Service Area Office 3 comprised of 5 major component namely 1) principles and rationale, 2) curriculum objectives, 3) content structure, 4) training activities, 5) measurement and evaluation. The component of leadership of teachers in learning management comprised 1) knowledge about leadership and leadership development, 2) art of communication, and 3) Team development for efficiency 2. The verification result showed that the appropriateness of the A Development of training courses to enhance leadership of teachers in learning management for schools under Sakon Nakhon Primary Education Service Area Office 3 was at the highest level.

Keywords : Training Courses Development, Teacher leadership in learning management

¹Education Degree in Educational Administrative Innovation, Faculty of Educational, Sakon Nakhon Rajabhat University, e-mail: Chonnida2557@gmail.com

² Assistant Professor, Administrative Innovation, Faculty of Educational, Sakon Nakhon Rajabhat University e-mail Wanphen2516@windowslive.com

³ Civil Administrative Innovation, Faculty of Educational, Sakon Nakhon Rajabhat University e-mail: somkiatpalajit2501@gmail.com

*Corresponding author, e-mail: Chonnida2557@gmail.com

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษามีหัวใจสำคัญคือการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ เพราะการปฏิรูปการเรียนรู้จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจากรูปแบบเดิมที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง ซึ่งครูมีบทบาทสำคัญในการบอกความรู้และควบคุมกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นกระบวนการเรียนรู้แบบใหม่ที่ยึดผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นสำคัญ ครูมีบทบาทเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีเป้าหมายในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง(พ.ศ. 2552-2561) ที่เน้นคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทยให้เด็กไทยเก่ง ดี มีความสุข คิดวิเคราะห์ มีความเป็นไทยและการแสดงออกเป็นสากล รู้เท่าทัน และมีกรอบแนวทางการปฏิรูปในด้านการพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ โดยการอบรมพัฒนาครูปัจจุบันและการผลิตครูโครงการครูพันธุ์ใหม่ เพื่อให้ได้คนเก่งและมีจิตวิญญาณความเป็นครู (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา : 2552)

คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูย่อมเป็นปัจจัยสำคัญอย่างมาก และส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของผู้เรียน ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าแม้ว่าจะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติ พ.ศ. 2542 และใช้หลักสูตรการศึกษาที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 แต่ยังมีครูอีกเป็นจำนวนไม่น้อยที่ยังคงจัดการเรียนการสอนแบบเดิมที่เน้นความสะดวกและง่ายสำหรับครูเป็นสำคัญ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ต่ำ การเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง เรียนรู้อย่างไม่มี ความหมาย ไม่มีความสุข ขาดทักษะในการแสวงหาความรู้ไม่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนรู้และรายวิชาที่เรียน ซึ่งปัญหาการที่ครูยังคงจัดการเรียนการสอนแบบเดิมอาจเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น ครูขาดความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่ไม่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นสำคัญ มองเห็นว่า การจัดการเรียนรู้นี้ดังกล่าวเป็นเรื่องยุ่งยาก และเกินวิสัยความสามารถหรือข้อจำกัดที่ตนเองจะนำมาใช้ในห้องเรียนจริงได้ ดังนั้นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่พึงประสงค์ จึงควรเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นสำคัญโดยใช้กระบวนการทางปัญญา ที่พัฒนาบุคคลอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสุข บูรณาการเนื้อหาสาระตามความเหมาะสมของระดับการศึกษาเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทันสมัย เน้นกระบวนการคิดและการปฏิบัติจริง ได้เรียนรู้ตามสภาพจริง และมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย น่าสนใจ เป็นกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง ได้เรียนรู้ตามสภาพจริง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างไกล เป็นกระบวนการที่มีทางเลือก และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย น่าสนใจ เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันโดยมีผู้เข้ารับการฝึกอบรมครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมุ่งประโยชน์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นสำคัญ(หลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนามาตรฐานการศึกษาตามผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน(สมชาย สังข์สี : 2550)

การให้ครูหรือบุคลากรต่าง ๆ ในโรงเรียนได้เข้าร่วมสัมมนาหรือฝึกอบรมด้านภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่โรงเรียนควรสนับสนุนเพราะครูคือหัวใจสำคัญของการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งครูต้องปฏิบัติงานในบทบาทของตนเอง ดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อพัฒนาผู้เข้ารับการฝึกอบรม ให้เกิดการเรียนรู้อันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญา มีทั้งความรู้และคุณธรรม อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข แล้วทำให้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นคนดี มีปัญหา มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มศักยภาพของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้สูงขึ้นสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้บนพื้นฐานของความเป็นไทย และความเป็นสากล รวมทั้งมี

ความสามารถในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อความถนัดและความสามารถของแต่ละบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของงานวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องและเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1.1 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจากการสังเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร ได้ดังนี้ 1) หลักการและเหตุผล 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) เนื้อหาของหลักสูตร 4) กิจกรรมการฝึกอบรม 5) การวัดผลและประเมินผล

1.2 การกำหนดเนื้อหาของหลักสูตรในแต่ละส่วนของร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ดำเนินการ ดังนี้

1.2.1 หลักการและเหตุผล โดยพิจารณาข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมากำหนดเป็นหลักการของหลักสูตรที่สมควรจะพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 และเป็นแนวทางประกอบในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1.2.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร กำหนดให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น โดยคาดหวังว่าเมื่อกำหนดและดำเนินการตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้วสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดจุดมุ่งหมายของร่างหลักสูตรไว้ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการที่จะส่งเสริม

1.2.3 เนื้อหาของหลักสูตร โดยกำหนดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และหัวข้อการฝึกอบรม เป็นสิ่งกำหนดกิจกรรมการฝึกอบรม

1.2.4 กิจกรรมฝึกอบรม กำหนดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและโครงสร้างของเนื้อหาหลักสูตร

1.2.5 การวัดผลและประเมินผล กำหนดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายเนื้อหา และเนื้อหาสาระของหลักสูตร

ระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ในการจัดการเรียนรู้

การตรวจสอบคุณภาพด้านความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญ เป็นการประเมินเพื่อศึกษาข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไขในด้านความเหมาะสมและความสอดคล้องภายใน องค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร โดยได้ใช้แนวคิดการประเมินของไทเลอร์ (1996) เป็นแนวทางในการประเมิน โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการตัดสินคุณภาพหลักสูตร รายละเอียดดังนี้

2.1 ตรวจสอบความเหมาะสมของส่วนประกอบของหลักสูตร ส่วนประกอบที่ประเมิน คือ หลักการ และเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร กิจกรรมการฝึกอบรม และการวัดผลและประเมินผล ว่ามีความเหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตรหรือไม่

2.2 ตรวจสอบจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของแต่ละหัวข้อฝึกอบรมว่ามีความสอดคล้องและครอบคลุมจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่

2.3 ตรวจสอบความสอดคล้องภายในของร่างหลักสูตร โดยพิจารณาส่วนประกอบต่างๆ ของร่าง หลักสูตร หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร กิจกรรมการฝึกอบรม และการวัดผล และประเมินผล ว่ามีความสอดคล้องกันมากน้อยเพียงใด

2.4 การปรับปรุงร่างหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับการวัดผลและประเมินผล

ผลการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ข้อสรุปดังนี้

การศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ทฤษฎี ความหมาย องค์ประกอบ เทคนิควิธีการ แนวทางการวัดผลประเมินผลและข้อมูลพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า ภาวะครูด้านการจัดการเรียนรู้ มี 3 องค์ประกอบ คือ 1) ภาวะผู้นำและการเสริมสร้างภาวะผู้นำ 2) ศิลปะการสื่อสาร 3) การพัฒนาทีมงานให้มีประสิทธิภาพ

2. องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก คือ 1) หลักการและเหตุผล 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) เนื้อหาของหลักสูตร 4) กิจกรรมการฝึกอบรม 5) การวัดผลและประเมินผล

2.1 ผลการวิเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร

2.1.1 การประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า 1) หลักการและเหตุผล มีค่าเฉลี่ย 4.80 ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45) ความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 2) การวัดผลและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 4.74 ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.46) ความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 3) เนื้อหาของหลักสูตร มีค่าเฉลี่ย 4.70 ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.46) ความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 4) กิจกรรมการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ย 4.60 ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.51) ความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และ 5) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีค่าเฉลี่ย 4.40 ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.20) ความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญกับความเหมาะสม ของโครงร่างหลักสูตร

ประเด็นการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
หลักการและเหตุผล	4.80	0.45	มากที่สุด
จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.40	0.20	มาก
เนื้อหาของหลักสูตร	4.70	0.48	มากที่สุด
กิจกรรมการฝึกอบรม	4.60	0.51	มากที่สุด
การวัดผลและประเมินผล	4.74	0.46	มากที่สุด

2. ความสอดคล้องของเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มีดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกรายการ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ความเหมาะสมขององค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 แสดงว่ามีความเหมาะสมมากที่สุดและความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 แสดงว่ามีความสอดคล้องมาก โดยในขั้นตอนแรกผู้วิจัยได้นำข้อมูลพื้นฐานและวิเคราะห์จนได้องค์ประกอบของหลักสูตร 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) เนื้อหาของหลักสูตร 4) กิจกรรมการฝึกอบรม 5) การวัดผลและประเมินผล ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม Kerr (1989:16-17) Nicholls (1978 : 17-19) Taba (1962: 10-12)อัคพงศ์ สุขมาตย์, (2553 : 149-15) วิชาญ พันธุ์ประเสริฐ (2551 :143-148) วิชาญ พันธุ์ประเสริฐ (2551: 143-148) สมชาย สังข์สี (2550 : 145-146) สุเมธ งามกนก (2549: 98-100) พิสนุ พงศรี (2549:134-135) สีนุช ชัยสิทธิ์ (2548 :101-102) เสริมศักดิ์ วิศวลาภรณ์, (2539 : 13-11) แล้วนำมาสังเคราะห์สรุปได้องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการและเหตุผล 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) เนื้อหาของหลักสูตร 4) กิจกรรมการฝึกอบรม 5) การวัดผลและประเมินผล โดยสรุปรูปแบบการวิจัยและการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้ 1) การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม 2) การตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสมของหลักสูตร จึงทำให้หลักสูตรมีองค์ประกอบครบถ้วนเหมาะสม สอดคล้องกันทั้งองค์ประกอบภายในและการจัดหน่วยการเรียนรู้ อีกทั้งข้อมูลอันเป็นพื้นฐาน หลักการและเหตุผลของหลักสูตรที่ชัดเจนที่แสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ได้ดังนี้ 1) ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำและการเสริมสร้างภาวะผู้นำ 2) ศิลปะการสื่อสาร 3) การพัฒนาทีมงานให้มีประสิทธิภาพ ผลการตรวจสอบหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พบว่าผลการประเมิน

หลักสูตรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะการเรียงลำดับเนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้และวิธีวัดผลและประเมินผลในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ผลการประเมินความสอดคล้องของโครงสร้าง ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นโดยภาพรวมเห็นว่าส่วนประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องกันในทุกประเด็น อันเนื่องจากผู้วิจัยได้สร้างหลักสูตรโดยผ่านกระบวนการหาคุณภาพซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับนักวิจัยดังนี้

Kerr (1989 : 16-17) ได้แบ่งองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ 4 ส่วน ได้แก่ วัตถุประสงค์ เนื้อหาความรู้ ประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผล

Nicholls (1978 : 17-19) กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ 4 แง่มุมที่สัมพันธ์กัน ได้แก่ วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการ การพัฒนา ซึ่งทั้ง 4 แง่มุมนี้เกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิดและการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้หากเกิดขึ้นกับแง่มุมหนึ่งก็จะส่งผลกระทบต่อแง่มุมอื่น ๆ ด้วย

Taba (1962 : 10-12) กล่าวว่าองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรมี 4 ส่วน ได้แก่ วัตถุประสงค์ (Objective) เนื้อหาวิชา (Content) ประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning Experiences) และการประเมินผล (Evaluation)

อัศพงศ์ สุขมาตย์ (2553 : 149-151) ได้พัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ที่มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ หลักการและเหตุผล แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

วิชาญ พันธุ์ประเสริฐ (2551 : 143-148) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูวิทยาศาสตร์เพื่อออกแบบบทปฏิบัติการที่สอดคล้องกับปัญหาท้องถิ่น ซึ่งหลักสูตรประกอบด้วย สภาพปัญหาและความจำเป็น หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร การกำหนดและจัดทำเนื้อหา กิจกรรมของหลักสูตรและการประเมินผล

สมชาย สังข์สี (2550 : 145-146) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนามาตรฐานการศึกษาสำหรับผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปว่าองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหาสาระ กิจกรรมฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม และการวัดและประเมินผล

สุเมธ งามกนก (2549 : 98-100) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพิ่มอำนาจในการทำงานเพื่อพัฒนาสมรรถนะของเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน กระทรวงศึกษาธิการ สรุปองค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วย หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และเอกสารการฝึกอบรมสำหรับผู้สอนและผู้เรียน

พิชญ พงศ์ศรี (2549 : 134-135) การประเมินทางการศึกษาแนวคิดสู่การปฏิบัติ ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหา การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลหลักสูตร

สินินุช ชัยสิทธิ์ (2548 : 101-102) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียนส่งเสริมสุขภาพ : กรณีศึกษา โรงเรียนเขื่อนเจ้าพระยา อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ซึ่งองค์ประกอบของหลักสูตรดังนี้คือ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร แนวทางการจัดการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2539 : 13-11) ได้วิจัย เรื่องหลักสูตร แนวคิด ทฤษฎี และการวิจัย กล่าวไว้ว่า หลักสูตรมี 2 ขั้ว คือ มุมแคบพิจารณาเฉพาะสาระและการประเมินวิชาใดวิชาหนึ่งในหลักสูตร มุม

กว้างคือ การพิจารณาในภาพรวมทั้งหมด ในฐานะการเป็นวิชาการในสาขาหนึ่ง ประกอบด้วย 4 คือ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร วิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล สรุปได้ดังนี้ 1) จุดมุ่งหมาย 2) เนื้อหาวิชา 3) ประสบการณ์การเรียนรู้ 4) การประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ควรมีการกำหนดคุณสมบัติวิทยากรที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการฝึกอบรมให้เกิดคุณลักษณะภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมมากยิ่งขึ้น

1.2 หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำ มีระยะเวลาจำกัด จึงอาจไม่สามารถประเมินความรู้ และเจตคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ นอกจากนั้นการประเมินทักษะจากการฝึกอบรมในเวลาจำกัด มีผลทำให้ทักษะบางประการอาจไม่เกิดขึ้นขณะ ฝึกอบรม จึงควรมีการเพิ่มระยะเวลาของการฝึกอบรม เพื่อช่วยให้การพัฒนาและปรับปรุง หลักสูตรฝึกอบรมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ในคุณลักษณะด้านอื่นๆ เพื่อให้ครอบคลุมภาวะผู้นำครูเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของการศึกษายุคเทคโนโลยีต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่

2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร : ครูสภา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-

2561). กรุงเทพมหานคร:บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สัจด์ อุทรนันท์.(2532). พื้นฐานและการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ:มิตรสยาม.

สมชาย สังข์สี. (2550). หลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนามาตรฐานการศึกษาตามผู้เรียนในสถานศึกษาชั้น

พื้นฐาน. ปริญญาพนธ์. กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Taba and Hida.(1996). Curriculum Development: Theory and Practice. New York : Harcourt, Brace and World Inc.

Tyler, R.W. (1996). Basic Principles of Curriculum and Instruction. Chicago : University of Chicago Press.